

Gå med på
SKRIVA!

Luke 18: "Unge Kapten Dynamit och Spionmysteriet" novelle av Ahrvid Engholm

Cato Pellegrini

Ahrvid Engholm (født 1959) har i flere tiår vært en sentral skikkelse i svensk fandom. Han har utgitt hundrevis av fanziner, vært redaktør i det svenske Nova Science Fiction og redaksjonsmedlem i Teknikmagasinet - og forfatter av flere bøker. Hans skjønnlitterære debut skjedde i 2007 med novellesamlingen Mord på Månen, som var en god blanding av science fiction og krim. Årets bok heter Rumtidsenligt: stjernor, spårhundar och skrönor. Selv beskriver han boken slik:

"Nå, i denna samling får ni lära er hemligheten med reklam, veta hur Schrödingers berömda kissemiss byts mot en människa, se tiden kan stanna, besöka en hel planet av sopor, följa vovven som räddar landet från krig, studera knapptryckningar som går för långt och drabbas av ett nytt virus. Ni tas till en skrönig krog, hamnar bakom bästsäljande tangentbord och får pangäventyr med Kapten Dynamit, en hjälte uppstånden från gammal förtappad, pulpig "kolorerad veckopress".

Engholm var lynrask til å kontakte Nye NOVAs redaksjon og tilbød oss å bruke en av novellene fra den nye boken hans. Valget falt på "Unge Kapten Dynamit och spionmysteriet", som har en sjarme vi rett og slett ikke kunne motstå. Otto Witt (1875-1923), som opptrer i novellen, var en svensk forfatter som befattet seg med science fiction, bl. a. utga han bladet Hugin. God fornøyelse!

Unge Kapten Dynamit och Spionmysteriet

Novelle av Ahrvid Engholm

Hentet fra novellesamlingen **Rumtidseuligt: stjärnor, spårhundar och skrönor**, utgitt av Tira Tiger Förlag 2022

"Man måste beundra teknikens oerhörda framsteg, det mänskliga snillets snabba gång fram mot väldet över alla naturkrafter." (Ur Krigets tekniska sagor, av Otto Witt)

Nog känner alla till Kapten Dynamit, den maskerade hjälten som otaliga gånger räddat landet under de mörkaste av dagar! Men varifrån kommer vår handlingskraftige maskerade neutralitetsvakt? Hur blev han den trygga gestalt som vi kunnat stödja oss på när krigets fador kastat sina skuggor runt vårt rike? Har han någonsin varit en vanlig liten knatte som pallat äpplen, busat med klassens flickor och motvilligt läst sina läxor?

Jo, Glenn, som han egentligen heter, har också varit liten. Men det vore en överdrift att säga att han var särskilt vanlig. Hör här historien om hur redan den unge Kapten Dynamit frälste oss från en stor fara ...

Det var en sommareftermiddag i familjen Starrmans ståndsmässiga villa nära Lidingö pontonbros norra fäste. Fader Georg, som den dagen var ledigt från Generalstabens underrättelseavdelning, sög på sin pipa och talade med en besökare:

- Ja, ingenjör Witt, nog är det en rolig idé, sade han. En uppbygglig och vetenskapligt litterär tidning för nyfikna pojkar. Men som en vanlig enkel statstjänsteman är jag rädd att jag bara kan bidra med småsmulor. Vad tänkte ni kalla tidningen, förresten?

- Hugin, svarade ingenjör Otto Witt, efter Odens kunskapskorp. Det skall vara vetenskapliga noveller, tekniska artiklar, experiment och annat matnyttigt!

- Intressant namn, men kommer projektet att flyga ... Ni borde förresten prata med min son, Glenn. Han har det mesta av Jules Verne, H. G. Wells och Kurd Lasswitz och har inrett ett eget litet laboratorium.

Fader Georg tryckte på en knapp till den snabbtelefon sonen hade konstruerat.

- Glenn, ropade han i dess kolkornsmikrofon. En ingenjör Otto Witt är på besök och jag tror ni borde träffas ...

- Vad säger du Revolver-Harry, ropade Glenn till någon i bakgrunden. - Skall vi inte be den där ingenjörn komma upp?

Under sommarlovet hade Glenn Starrmans syssling Harry Söderman kommit ned på besök från Jämtland. Han kallades Revolver-Harry sedan han i träslöjden byggt en gummisnoddspistol, som höll på att reta gallfeber på skolans flickor när gummiprojektilerna träffade dem i håret.

Glenn, Harry och ingenjör Witt fann varandra genast. På Glenns rum var de snart djupt involverade i att diskutera de senaste flygmaskinerna, elektriska uppfinningar, konstgjorda material och mycket annat.

- Jag har läst alla era böcker, sade Glenn. - Det vore alla tajders om ni fick ut er tidning!

- Här har du i alla fall en läsare till, sade Revolver-Harry.

Glenn visade sina välfyllda bokhyllor. Uppslagsverk, tabeller och tekniska och vetenskapliga tidskrifter, både från Sverige, Brittiska Imperiet, Tyska Kejsardömet och Amerikas Förenta Stater. Samt många hyllmeter med tekniska sagor och vetenskapliga äventyr i form av böcker och kolorerade äventyrstidningar.

- Jag ser att du har det mesta, sade ingenjör Witt. - Till och med Ferdinand Fitschkloff! Och mina egna böcker. Jordens inre, Hur månen erövrades, Det mystiska ljuset, Det magnetiska luftskeppet ...

- Ingenjörn kanske vill vara så snäll att signera dem, sade Glenn.

- Kalla mig Otto, svarade ingenjörn, och jag skall med glädje signera.

- Titta här, sade Harry. - Från en av herr Starrmans vänner i Amerika har Glenn fått en spännande bok om folkslagen på Mars, av ... hm ... Edgar Rice Burroughs. Herr Otto har säkert hört talas om hur astronomen Lowell kartlagt Mars och berättat om deras civilisation. En ingenjör Tesla har till och med uppfattat deras trådlösa telegrams signaler!

Medan ingenjör Witt lät sin reservoarpenna arbeta tog Glenn fram vad som liknade en ombyggd skrivmaskin på bordet.

- Jag kanske får förevisa vad vi höll på att experimentera med, sade han stolt. - Den här står i förbindelse med en likadan maskin i mitt stora laboratorium på hemlig plats. Det är en automatisk morsesändare. Jag har byggt om skrivmaskinen själv, med viss hjälp av Harry. Trycker man på tangenterna sänds motsvarande morsetecken tack vare ett snillrikt cylinderkamsystem. Morsetecken som tas emot avkodas på liknande sätt och skrivs ut automatiskt.

- Vi skall bygga en sådant åt mig också, sade Harry. - Då kan vi hålla kontakt efter sommarlovet.

- En dag kommer alla att ha sådana här elektriska skrivautomater att skicka meddelanden med, sade Glenn trosvisst.

Strax var man djupt försjunkna i de tekniska detaljerna. Fru Starrman, Gerda, tittade upp en stund med en bricka te, men det var förgäves. Drycken var odrucket kall när ingenjören Otto Witt en timme senare tog farväl, djupt imponerad av de unga gossarna.

När ingenjören tog sin hatt och käpp i hallen mötte han en ny besökare till Georg Starrman. Mannen verkade bekymrad, hade bråttom och skyndade efter en kort nickning förbi direkt in till herr Starrman.

Uppe i Glenns rum sprakade det till i en högtalartratt. Glenn skulle just till att meddela sin fader något, så han måste ha råkat komma åt snabbtelefonens mottagarknapp av misstag, när han råkade höra vad som sades:

- ... så i morgon skall ni ge högsta prioritet åt detta allvarliga spionärende, sade besökaren. - Vi har våra misstankar mot en viss Stig Sydholt, men kan inget bevisa. Lyckligtvis har vi kunnat begränsa vilka uppgifter han sänder vidare till Tsarens generalstab, men vi har indikationer på att han nu fått riktigt känslig militär information. Vi tror han skickar uppgifterna via handelsråd Pusjkin vid den ryska handelsdelegationen, men vi kan inte gripa spionen förrän vi vet hur de håller kontakten.
- Underrättelseavdelningen bevakar Pusjkin och denne Sydholt, antar jag, sade herr Starrman.
- Dygnet runt med våra bästa män. Vi avlyssnar deras telefoner också och bevakar etern för eventuell gnistförbindelse. Men de verkar inte ha den minsta kontakt och kommer aldrig i närheten av varandra. Hur vidarebefordras spionrapporterna? Det måste vi ta reda på. Får Ryssland den känsliga militära informationen riskeras rikets säkerhet. Vår nya fästning i Boden nära finsk-ryska gränsen är långt ifrån färdig ännu.

Glenn och Harry tittade på varandra. Harry tog till orda:

- Det här är kanske något för ...
- ... ett par unga pojkslynglar som verkar helt oskyldiga, råkar ha sommarlov och har vissa resurser, sade Glenn. - Pappa kommer säkert att göra sitt bästa på underrättelseavdelningen, men jag tror inte han säger nej till litet hjälp!

"År 1909 flög Bleriot över kanalen; år 1911 flögo 12 aeroplan samtidigt samma väg. Och nu känna alla till, hur æroplan och luftskepp korsar länderna och haven i alla riktningar kors och tvärs." (Ur Krigets tekniska sagor, av Otto Witt)

Pontonbron som förband Lidingö med fastlandet gungade lätt när Glenn och Harry passerade på den elektriska tandemcykeln.

Det var Glenn som försett den begagnade, rostiga cykeln han sparat ihop till med en elmotor i navet och en kraftig elektrisk ackumulator under pakethållaren. Med farthjälp från den inkopplingsbara elmotorn kunde ekipaget nästan köra ifatt de T-fordar som i enstaka exemplar tutade på gatorna för att få hästkärrorna ur vägen. Med särskilda kemikalier hade Glenn tagit bort rosten, installerat vulkaniserade, punkteringsfria däck och sedan målat cykeln röd. Dynamocykeln hade han slutligen kalligraferat i snirliga guldbokstäver på ramskylten.

Glenns tanke med en tandemcykel var att bjuda ut de sötaste flickorna i skolan på spännande utflykter, men den var också bra med tvåsitsigt nu när Harry var på besök.

En spårvagn på tians linje gnisslade medan den stannade för att släppa av sina sista passagerare vid Ropstens ändhållplats. Den elektriska luftledningen gungade och någon ojämnhet fick den att ge ifrån sig en kraftig elektrisk blix. Ännu fanns ingen förbindelse med lidingöbanorna, ty pontonbron klarade inte det. Glenn och Harry följde tians spår nedmot Valhallavägen och tog sedan av till vänster utefter fyrans linje. Slutligen svängde de ned på Artillerigatan för att hamna vid ryska handelsdelegationen. Tänk om det var nytt, hemligt artilleri spionen skulle sälja information om? Kanske kunde de upptäcka något Generalstabens underrättelsefolk hade missat?

De rullade förbi en fyrans spårvagn som stannat vid en hållplats. Arbetare på väg hem från sitt eftermiddagspass och förnäma östermalmsdamer som varit och handlat på NK klev ut, men var noga

med att inte beblanda sig med varandra.

När de närmade sig handelsdelegationen körde de långsamt och Glenn höll ett öga mot skyn.

- Hoppas du få se ett av tyskarnas nya luftskepp, eller vad? sade Harry från baksadeln.

- Nej, jag studerar spårvagnens luftledning, svarade Glenn. Jag har en idé som jag var inne på redan när jag jobbade med den elektriska skrivmaskinen ... Titta, se där! Jag tror jag har det!

Cykeln stannade. De var alldeles framför den ryska handelsdelegationen. Glenn studerade upphängningen till spårvagnens elledningar noga. Så plockade han fram en minikamera - av egen konstruktion förstås - och knäppte ett par bilder.

- Jag berättar när vi kommer tillbaka, Harry. Nu vidare till Sydholt. Han bor på Hantverkargatan. Det är en bit men med den här hojen går det snabbt. Det blir tvåans linje hela vägen.

De passerade i rask takt Norrmalmstorg, riksdagshuset, den krångliga Tegelbacken, där hästkärrorna ofta fick nästan stängas med tågen, och slutligen tomten där Ragnar Östbergs storstilade stadshus långsamt tog form. Uppför Hantverkargatan fick den elförstärkta tandemcykeln visa vad den gick för. När de närmade sig adressen började Glenn åter titta mot skyn. Han stannade cykeln, studerade spårvagnsledningarna, log förnöjt och smälde av ytterligare ett par foton.

- Det handlar inte om luftskepp, Harry. Nu skall vi till mitt hemliga laboratorium. Du får lova att inte avslöja var det ligger.

- Min mun kommer att vara förseglad för eviga tider, Glenn!

"Denna bok, som är det trevligaste sällskap en pojke gärna kan önska sig, innehåller 225 roande och ofarliga fysikaliska experiment samt anvisning på hur man själv skall förfärdiga de enkla apparater, som kunna behövas." (Annons i Krigets tekniska sagor)

- Men hur i all världen fick du det här laboratoriet i Stockholms Stadions sydtorn, utbrast Harry när de var framme.

Glenn drog noga för ett par mörkläggningsgardiner och tände en röd lampa. Det lilla rummet på 7-8 kvadratmeter måste bli fotolabb en liten stund, eftersom bilderna från spaningarna skulle framkallas.

- Jo, Harry, förra året var jag volontär för olympiaden. Hjälpte dem att sätta upp affischer, springa ärenden, klottra resultat, med mera. Och för att göra en lång historia kort råkade jag snubbla över ungsocialisternas avancerade sabotageplaner mot "det borgerliga etablissemangets olympiad". Det kunde ha slutat mycket illa, men tack vare mina små insatser blev det inget. Så av ren tacksamhet gav de mig tillstånd att använda det här rummet, som annars var förråd för trycksakerna som inte behövdes efter Olympiska Spelen. Men nu skall jag visa dig hur man framkallar och kopierar fotografier.

Den tidiga kvällssolen stack i ögonen när Glenn en stund senare drog undan mörkläggningen. Nu framträdde rummet tydligt. På en bänk fanns en telefon, ackumulatorer, gniströr, telegrafnycklar, elmotorer och mycket annat elektriskt. På hyllor stod provrör, kolvar och behållaren med kemiska preparat pryddigt uppradade. I Glenns hemliga tornlaboratorium fanns även mätare, mikroskop, räknestickor, tabellverk och vid det höga fönstret, som kunde öppnas mot himlen, ett spegelteleskop som Glenn hade slipat själv. På ett litet skrivbord stod en elektrisk skrivmaskin av samma typ som fanns i hans rum på Lidingö.

Med ett förstoringsglas studerade Glenn de nyframkallade bilderna.

- Vad är det du tittar efter? undrade Harry.

- Jag hade den här idén redan när jag satte upp elskrivarförbindelsen mellan Lidingö och mitt tornlabb. Men spårvagnarna går ännu inte över någon bro så jag får tills vidare delvis tjuvkoppla mig via telefonnätet. Titta här, Harry! En specialkoppling som går till spårvagnsledningen!

Glenn gav Harry förstoringsglasets och pekade.

- Det var samma kopplingar vid ryska handelsdelegationen och Sydholts bostad, omärkliga om man inte tittar noga. Du förstår, med rätt utrustning kan man tjuvkoppla sig in på spårvagnsledningarna och använda dem för att sända meddelanden! Och nu har vi en sak vi måste göra. Ge mig metalltrådrollen där i hörnet, Harry.

Glenn åtog sig förstås den farliga uppgiften att klättra upp i ledningsstolpen för spårvagnen som passerade utanför olympiastadion. Det gick farliga 650 Volt i ledningen, men Glenn visste vad han gjorde. Med en välisolerad pinne lirkade han diskret fast en kabel på spårvagnsledningen. Dess fortsättning drog han sedan ned i skarvarna mellan trottoarplattorna och den slank sedan in bakom stadions järnstaket.

- Här finns en oanvänd ledning vi kan koppla in oss på, sade Glenn. Jag har sett ritningarna.

Några minuter senare hade Glenn och Harry grävt en liten grop, gjort nödvändig anslutning och åter täckt gropan. Sedan var det bara att ansluta till korrekt ledning utanför tornlabbet och dra in en sidoleddning.

- Om vi ansluter till jord här kan vi sedan mäta spänningen i spårvagnsledningen. Hm ... 651 Volt, ungefär vad jag trodde. Det varierar litet grand beroende på belastning och avstånd från spårvägsbolagets kraftverk. Spårvagnarnas motorer är ganska okänsliga för spänningsvariationer. Jag tror vi måste jobba sent i kväll. Kan du räcka mig telefonluren, Harry?

Sysslingen från Jämtland gjorde så. Glenn vevade på telefonen och bad sedan telefonissan om att bli kopplad till Starrmans på Lidingö. Han övertalade han sin ömma moder att han och Harry skulle få spendera natten i laboratoriet. Dess existens var förstås inte hemligt för föräldrarna, och det fanns såväl ett litet matförråd som ett par bekväma sovsäckar i tornlabbet.

"Hurra! Fartyget hade trådlös telegraf. Nu! Nu!! Nu!!! Nu eller aldrig måste Sven Otto lära sig knepet, om han så skulle låta sitt unga liv på kuppen. Till att börja med ville han bekanta sig med telegrafisten." (Ur Amerikas hämnd för Lusitania, av Otto Witt)

De två ungdomsdetektiverna smaskade i sig de sista smörgåsarna och sköljde ned det med starkt te som kokats upp på laboratoriets bunsenbrännare. På lägsta låga förstås, så att inte kastrullen skulle börja smälta.

Efter sista spårvagnen nått depån, någon gång efter klockan tolv, skulle spårvägsbolaget stänga av strömmen. Det var onödigt att mata ström för kråkorna och det var alltid litet säkrare med strömlösa ledningar.

- Och du tror att man passar på efter klockan tolv? frågade Harry.

- Precis, då strömmen är avstängd blir det enklare. Teoretiskt kan man tjuvkoppla in sig även när spårvagnsströmmen är på, men är den avslagen blir det så mycket enklare. De unga spionjägarna

satt tysta och studerade voltmetern. Spänningen i rummet var så tjock att man kunde ta på den, men spänningen i spårvagnsledningen låg nu på noll. Glenn hade kopplat in en gammal modifierad börstelegraf.

- Nu händer något, utbrast Harry när Voltmeterns mätare hoppade till. - 19 Volt tror jag det blev.

Glenn skruvade på börstelegrafen.

- Jag anpassar till observerad spänning, sade han. Det är litet låg spänning. Jag tror att spionernas batteri börjar ta slut. Med litet tur inser de detta och byter. Då kan vi kalibrera!

Börstelegrafen började ticka fram prickar och streck på en lång remsa. Sedan stannade den.

- Vi får avkoda meddelandet sedan, sade Glenn. - Men titta nu!

- Voltmetern rör på sig igen, Glenn, men nu är det nästan 22 Volt.

- De har bytt batteri, precis vad jag väntade på, utbrast Glenn och skruvade ånyo på börstelegrafen för att anpassa till det högre Volttalet. - Låt mig förklara, Harry. Batterier kommer i fasta Volttal som gäller när det är färskt och nyladdat. När de nu bytt till ett färskt batteri kan vi vara säkra på att det är just ett 24-voltsbatteri - det tappar lite och blir 22 Volt här. Nu gäller två lagar. Svea Rikes lag mot spioneri och Ohms lag för spänningström-motstånd. Spårvagnsledningens motstånd är ganska precis 0,03 Ohm per kilometer och spänningen är ... får se nu ...

Glenn läste av mätare med förstoringsglas och kraftsade formler på en bit papper.

- Ja, det stämmer, sade Glenn. - Med tanke på ledningarnas längd, som vi kan läsa av på spårvagnskartan, hamnar ena sändaren på rätt del av Hantverkargatan, plus minus några hundra meter. Och den andra hamnar på samma sätt på Artillerigatan. Vi har nu avslöjat hur spionerna kommunicerar och bekräftat att det måste vara de två misstänkta, för det kommer från de positionerna.

- Lysande, sade Harry.

- Elementärt! Men jag undrar om det räcker som bevis, gäspade Glenn. - Vi låter börstelegrafen stå på i natt för att fånga upp all kommunikation. Och så tycker i alla fall jag att det är dags att knyta sig. I morgon skall jag prata med pappa om saken.

"Vagnarne stodo i förbindelse med en elektrisk alarmapparat, som var mycket sinnrikt konstruerad - i alla fall sades så af alla, som på något sätt ville hålla sig väl med mr Montgomery." (Ur Jordens Inre, av Otto Witt)

Nästa dag vaknade de i tid för att trampa tillbaka till Villa Starrman innan George Starrman gick till jobbet. Det var en av hans chefer som varit på besök under gårdagen och beordrat honom tillbaka. Glenn berättade allt och gav fadern telegrafrullen med upptagen kommunikation. Glenn kunde morse som rinnande vatten och hade hunnit läsa en del. Det var ingen tvekan om att det var spionmeddelanden.

- Jag skall ta upp allt med cheferna, lovade Georg Starrman. - Men jag undrar om de tror på att ett par småpojkar kommit på allt detta. Det kan nog ta sin tid innan de agerar ...

- Jag följer gärna med, pappa! Jag kanske kan övertyga dem.

- Nej, min käre gosse. Vi får se vad de säger först, och så kanske jag kallar på dig. Vi får koncentrera oss på Sydholt, för Pusjkin har diplomatisk immunitet. Men nu måste jag kila. Hitta bara inte på några dumheter idag, för Guds skull! Gå och fiska eller något.

Glenn och Harry satt molokna på rummet. De trodde att allt skulle vara klappat och klart. Man hade inte räknat med trög militär byråkrati.

- Gå och fiska, sade Harry surt och vände ilsket blad i det Nick Carter-deckarhäfte han förstrött satt och läste i. - Jag avskyr fisk.

- Men det var kanske en idé, sade Glenn och sken upp. - Låt oss gå och fiska, alldeles själva, efter fula fiskar! Den där Sydholt gör väl något på dagarna, så hans hem borde stå tomt. Jag har knåpat ihop en universaldyrk så jag undrar om vi inte kan göra ett litet hembesök och skaffa alla bevis som behövs ...

De två kamraterna log mot varandra.

En halvtimme senare stod de utanför adressen på Hantverkargatan. Det var sen förmiddag och folk hade redan hunnit till sina jobb. Husmödrarna hade ännu inte påbörjat sina butiksrundor. Det tog sin tid. Först måste de till mjölkbutiken, sedan slakteriet, så fiskaffären och bageriet, och slutligen närmaste salutorg för grönsaker och frukt. Ingen hade ännu kommit på idén att samla olika typer av matvaror i en och samma butik.

Så gatorna var glest betrampade. Ingen brydde sig om de två unga pojkarna som stod och tisslade i porten. Harry skynde sikten medan Glenn jobbade med sin universaldyrk. Det var egentligen en uppsättning olika dyrkar för olika låstyper infällda i ett handtag, ungefär som på den berömda schweiziska armékniven. Det gällde att hitta rätt dyrkblad. Till slut fungerade det och med ett klick gick ytterporten upp. Portvakten var möjligen ute, men reagerade i alla fall inte. En del hus kunde ha portvakter som var värre än ryska tsarens hemliga polis, men tydligen inte på Hantverkargatan, i alla fall inte i detta hus, åtminstone vid denna timme på dagen.

Sydholt bodde på bottenvåningen. Pojkarna lyssnade vid dörren en stund men det verkade inte vara någon hemma. Glenn fällde fram en annan dyrk och bearbetade dörrlåset. Det var kunde inte vara inbrott på riktigt allvar att ta sig in hos en spion. Det gällde ju kung och fosterland!

Klick-klack. Dörrlåset gav med sig. Med bultande hjärtan smög de modiga pojkarna sig in i våningen.

- Du tittar efter papper med spionmaterial, Harry, sade Glenn till sin vän. - Han måste ha skrivit ned saker för det är omöjligt att komma ihåg alla uppgifter.

- Alright, sade Harry. - Och du då?

- Jag skall titta efter och undersöka hans telegrafutrustning. Han har smugit in sidoleddningen från spårvagnssystemet via ett fönster, så jag börjar där.

Harry hade snart funnit en bunt papper gömda i ett linneförråd, och de verkade rymma militära anteckningar. Glenn hittade telegrafutrustningen gömd i ett låst skåp, som hans universaldyrk skrottretande enkelt hade fått upp. Han fotograferade av utrustningen med sin minikamera och lade upp de hemliga dokumenten Harry hittat för avfotografering då ...

En nyckel sattes i dörren! Den hördes alltför väl.

Snabbt rafsade de ihop papprena och letade desperat efter en flyktväg. Fönstren var stängda och

skulle inte gå att få upp tillräckligt snabbt. Harry pekade mot ingången till en gammal kolkällare, men de hann inte mer än öppna dess dörr förrän ytterdörren flög upp och en svartmuskig man rusade in.

- Jasså, ett par rackarungar på besök. Vad gör ni här! Jag skall allt lära er!
- Ni är spion, ropade Glenn i ett försök att överraska den otäcke mannen med sanningen.
- Och vi har samlat bevis för vad ni håller på med, tillade Harry. - Jag har papprena här!
- Polisen är underrättad och är på väg, ljög Glenn. - Lika bra att ge upp!
- Ni, ni, fördömda ... Jag skall ...
- Stopp! skrek Harry. - Jag har en pistol. Stanna där ni är!

Sydholt - för det var uppenbarligen han - stannade till och betraktade skeptiskt det pistolliknande föremål Harry viftade med. Sedan tog han ett steg framåt och Harry tryckte av.

- Aj! skrek Sydholt. - Men vad ... en gummisnodd! Ni skjuter på mig med gummisnoddar!

Ja, Revolver-Harry hade tagit med sig sin berömda gummisnoddspistol och viftat med den, mest för att vinna tid. Och de underåriga spionjägarna vann mycket riktigt tid. De vann tillräckligt med tid för att hinna rusa in genom dörren till den gamla kolkällaren och regla den. Snabbt var Sydholt utanför och bankade och skrek ilsket. Det var till ingen nytta för dörren var bastant.

- Öppna era lusaktiga ... aaargh! Om jag bara fick tag på er!

Sedan tystnade han ett ögonblick, men återupptog strax:

- Ha! Ni har gjort ett misstag. Den här dörren går ju att regla utifrån också. Nu har jag er fast! Ni kommer inte ut innan jag har hunnit sätta mig på nästa Finlandsångare. Och i Storfurstendömet får jag säkert medalj av den ryske generalguvernören.

Glenn och Harry var fångade i en fälla.

"Djupt inne i min gula själ känner jag, hur kriget ligger på lur överallt, överallt. Och då behöves krut, krut och åter krut." (Ur Krigets tekniska sagor, av Otto Witt)

De unga hjältarna hörde hur Sydholt rumsterade om ett tag. Uppenbarligen höll han på med att packa. Glenn erinrade sig att ångaren till Åbo avgick om bara två och en halv timme. Innan dess skulle de knappast hinna besegra den utifrån ordentligt reglade dörren. Så hörde det hur ytterdörren slog igen. Sydholt hade flytt fältet.

I ljuset från en naken edisonsk glödlampa studerade pojkarna sin fängelsehåla. Kolnedsläppet var också reglat utifrån. Eftersom det var sommar fanns det mest blott koldamm på lager. Från sprickor i de kala stenväggarna ringlade sig vita avlagringar. Det enda som avvek var ett par vinhyllor. Det var inte särskilt mycket i hyllorna, men Sydholt hade tydligen ansett att temperaturen var lämplig för vinlagring. De flesta flaskor var tomma, men några innehöll vad som verkade vara billig rysk champagne och ännu billigare vodka. I alla fall hade etiketterna kyrilliska bokstäver. Belöning från spionens uppdragsgivare, förmodligen.

- Spioner kräva dessa drycker, tydligen, sade Glenn. - Du har väl hört om Ivan Bratt, Harry? Han skall starta det han kallar Stockholmssystemet och ransonering på sprit. Pappa säger att om något

sådant sker blir det revolution i landet!

Harry satt håglöst och petade i ett lager av koldamm. Glenn gick fram och tillbaka och funderade, och plötsligt slog det honom: svavel!

- Jag har det, Harry. Är det här ett vinlager måste det finnas svavel. Man brukar svavla vin för att hindra bakterier, mögel och annat som gör det dåligt. Hjälp mig att leta i vinhyllorna! Svavel är gult. Kan finnas i en burk eller påse.

- Vad skall vi med svavel till?

- Vi har kol. Vi kanske har svavel. Och sådana där vita avlagringar från gammal sten, oftast kalksten, består av nästan ren salpeter. Det kanske tänds ett just hos min evolvervän?

- Svavel, kol och salpeter blir ... krut!

Snart hittade pojkarna mycket riktigt en påse svavel i vinhyllorna. Och de hjälptes åt att skrapa loss och finkrossa de vita avlagringarna från stenväggarna.

- Koldammet är så att säga redan krossat. Stenkol är inte idealiskt, men det skall gå. Och receptet är enkelt. 75 procent salpeter, 15 procent kol och 10 procent svavel. Vi har mer av det än vi kommer att behöva. Men det gäller att packa krutet riktigt tätt, annars brinner det bara snabbt utan att explodera.

De fann en stor, tom champagneflaska med tjockt glas som fylldes med det nyproducerade krutet. Sedan virade de en repstump hårt i spiral runt flaskan för att öka motståndskraften och därmed effekten. Pojkarna jobbade snabbt för tiden var dyrbar om storspionens flyktplaner skulle kunna grusas.

Glenn placerade krutbomben noga i det hörn av dörren där han bedömde att den skulle göra mest skada. Tillsammans tömde pojkarna vinhyllorna och vätte ned dem till improviserade barrikader som de kunde skydda sig bakom. De hittade säckar som fyllde med bråte och lade dem kring bomben för att dämpa eventuellt splitter. Glenn drog en krutsträng från flaskbombens mynning som improviserad stubin.

- Hur skall vi tända bomben då? frågade Harry.

- Stålet i min universaldyrk är en legering rätt lik tändstål, sade Glenn. - Slår man på den med en sten blir det gnistor. Är du redo?

- Om du är det!

Pojkarna kröp ihop i det hörn av rummet som var längst bort från dörren. Plankorna från vinhyllorna skulle skydda dem. Glenn tog fram sin dyrk och hittade en lämplig sten. Han fick slå ett par gånger innan det kom en gnista som tände krutsträngen. Sedan tog han skydd.

De kände krutdoften medan eldormen arbetade sig mot flaskbomben. Nu var det bara att hålla tummarna. Eller stoppa dem i öronen.

KA-BOOM! Explosionen blev kraftigare än de räknat med. Och den hade gjort jobbet! Den arma glödlampan hade flugit upp mot taket och gått till armaturernas himmel, men dörren släppte nu igenom dagsljus och hängde på trekvart. Det fanns tillräckligt med utrymme för att de unga brottsbekämparna skulle kunna åla sig ut.

"Dynamit, min flicka, dynamit fick tjänstgöra som ett mindre vattenskalv." (Ur Amerikas hämnd för Lusitania, av Otto Witt)

Och därmed var den dramatiska historien i stort sett slut. På Dynamocykeln begav sig Glenn och Harry i toppfart till Generalstaben och spiondokumenten de hade med sig övertygade på fem röda sekunder. Generalerna rafsade ihop några beväpnade soldater ur vaktstyrkan. De hann stoppa Finlandsångarens avgång och gripa Sydholt.

Nästa dag kallades Rysslands ambassadör till konung Gustaf V och fick mottaga en skarp protest. Pusjkin och hans närmaste medarbetare utvisades. Dokumenten Harry funnit, bland annat planer som rörde Bodens nya fästning, hjälpte Generalstaben att minimera den militära skadan.

Hela familjen Starrman kallades till audiens hos konungen. Georg Starrman fick som anställd vid Generalstabens underrättelseavdelning, och far till de unga hjältarna, ett glänsande stycke guldsprot - och senare löneförhöjning. Hans Majestät förklarade att han alltid gillat driftiga pojkar.

- Nå, mina unga herrar, sade monarken och vände sig till de yngre. - Er inblandning i den här allvarliga historien är om vi förstått det rätt högst informell, och ni är nog för unga för de formella dekorationerna. Men om ni har något särskilt önskemål skall vi se vad vi kan göra.

- Ers Majestät, o-om jag får fö-föreslå ..., stammade Glenn. - En vän till oss, ingenjör Witt, tänkte starta en tidning som vi tror blir riktigt bra. Tekniska sagor och vetenskapliga äventyr för ungdomen. Om Ers Majestät kunde underlätta det projektet ...

- Hm, det var en udda önskan, mumlade monarken. - Men vi skall se vad som kan göras. Det är alltid bra att uppmuntra unga pojkar!

På väg hem i den nya kungliga automobilen, som konungen ställt till förfogande, sade Harry:

- Jag vet att det var krut som vi rörde ihop, Glenn. Men jag måste säga att du är verkligen dynamit, Glenn!

Kanske var det så Kapten Dynamit fick sitt namn? Revolver-Harry skulle liksom Glenn senare i livet också komma in på brottsbekämpning.

När familjen Starrman kom hem från audiensen hade kokerskan förberett en storstilad middag, som avnjöts under støj och gamman. Men med rynkade ögonbryn tog Georg Starrman till orda under desserten:

- Mina kära pojkar, sade han. - Ni har hjälpt till att avvärja en stor fara mot rikets säkerhet! Men det oaktat, jag sade att ni absolut inte fick hitta på några rackartyg! Att bege sig in i drakens håla alldeles ensamma ... Så av ren princip måste jag, och med viss beklagan, ge er tre dagars utgångsförbud!

Nu gjorde det inget. Det regnade i dagarna tre. Glenn och Harry hann läsa en hel bunt av kolorerad veckopress om ångdrivna elefanter, flygande städer, projektiler till Mars och annat onyttigt, tankeförvillande - men spännande.

© Ahrvid Engholm 2022

Redaktör samt förord: Kjell E Genberg
TiraTiger Förlag
tiratigerforlag.se

ISBN 978-91-7773-257-0

Omslag: Kollage av Ahrvid Engholm, med element från gamla pulpmagasin,
illustrerande "Nu smäller det, sade Kapten Dynamit".